

Zásada kontradiktornosti řízení a náklady řízení

Zásada kontradiktornosti řízení se uplatní i při rozhodování soudu o nákladech řízení. Účastníci řízení musejí mít podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod reálnou možnost předestřít relevantní právní i skutkovou argumentaci, což je třeba posuzovat vždy s ohledem na okolnosti a průběh řízení a vzhledem k jeho účastníkům (např. zda jde o osoby práva znalé nebo zda jsou kvalifikovaně zastoupeny či nikoliv).

Předpokladem jejího naplnění je, že účastník řízení musí mít možnost seznámit se s argumenty protistrany, která se uplatní § 150 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, domáhá; tam, kde soud zvažuje aplikaci tohoto ustanovení ex officio, případně má-li v úmyslu zohlednit (i) jiné skutečnosti, než které uplatnila protistrana, je nezbytné, aby účastníka (alespoň rámcově) seznámil s důvody, které ho k postupu podle uvedeného ustanovení vedou, nejde-li o takové důvody, o jejichž relevanci není pochyb a které se dostatečně zřetelně podávají pro účastníky z dosavadního průběhu řízení.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 3227/22 ze dne 11.4.2023)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatelů JUDr. J.M., advokáta, sídlem P., správce konkurzní podstaty úpadkyně obchodní společnosti H-SYSTEM a. s., a JUDr. I.F.I., advokátky, sídlem P., zvláštní správkyně konkurzní podstaty úpadkyně obchodní společnosti H-SYSTEM a. s., obou zastoupených Mgr. J.M., advokátkou, sídlem P., proti výroku II usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. září 2022 č. j. 22 Co 113/2022-937, za účasti Krajského soudu v Praze, jako účastníka řízení, a obchodní korporace Stavební bytové družstvo Svatopluk, sídlem H., zastoupené JUDr. D.S., advokátkou, sídlem P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že výrokem II usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. září 2022 č. j. 22 Co 113/2022-937 bylo porušeno základní právo stěžovatelů na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Výroky II a III usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 6. září 2022 č. j. 22 Co 113/2022-937 se zrušují.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti posuzované věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), se stěžovatelé domáhají zrušení výroku II v záhlaví uvedeného soudního rozhodnutí, přičemž tvrdí, že jim bylo porušeno jejich základní právo na spravedlivý (sc. řádný) proces zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), právo na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny a "právo rovnosti" zaručené v čl. 37 odst. 3 Listiny.

2. Z vyžádaného spisu Okresního soudu Praha-západ (dále jen "okresní soud") sp. zn. 16 C 570/2014 se podává, že uvedený soud rozsudkem ze dne 2. 12. 2021 č. j. 16 C 570/2014-859 zamítl žalobu

vedlejší účastnice na zaplacení částky 2 592 000 Kč s příslušenstvím (výrok I) a uložil jí povinnost zaplatit žalovaným stěžovatelům podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen "o. s. ř."), náhradu nákladů řízení ve výši 755 500 Kč (výrok II). Okresní soud dospěl k závěru, že nárok vedlejší účastnice vůči stěžovateli je promlčen a stěžovatelka není ve sporu pasivně legitimována. Jde-li o rozhodnutí o náhradě nákladů řízení, neshledal, že by zde byly důvody hodné zvláštního zřetele pro nepřiznání nákladů, přičemž upozornil, že na počátku řízení dal najevo právní názor, jak celou záležitost bude posuzovat, a přesto vedlejší účastnice na žalobě setrvala.

3. Vedlejší účastnice napadla rozsudek okresního soudu v plném rozsahu, avšak před zahájením odvolacího jednání před Krajským soudem v Praze (dále jen "krajský soud") vzala odvolání do výroku I zpět. Stěžovatelé kromě argumentace k meritu věci (výrok I okresního soudu) uvedli k návrhu vedlejší účastnice v dovolání, aby bylo o nákladech řízení rozhodnuto podle § 150 o. s. ř. (viz blíže sub 9), že důvody zvláštního zřetele hodné pro postup podle § 150 o. s. ř. v této věci nejsou dány a že je třeba rozhodovat podle jeho § 142 o. s. ř. Současně se však práva na náhradu nákladů jedné poloviny přiznaných nákladů okresním soudem vzdali, stejně jako nároku na náhradu nákladů odvolacího řízení. Krajský soud napadeným usnesením podle § 207 odst. 2 o. s. ř. řízení o odvolání vedlejší účastnice proti výroku I rozsudku okresního soudu zastavil (výrok I). Odvoláním rovněž napadený výrok II změnil tak, že stěžovatelům náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok II), a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok III). Na rozdíl od okresního soudu dospěl k závěru, že v posuzované věci jsou dány důvody zvláštního zřetele hodné pro postup podle § 150 o. s. ř. Ty podle krajského soudu spočívají jednak v poměrech účastníků, jednak v projednávané věci. Jde-li o první důvod, krajský soud zmínil okolnosti, resp. důvody vzniku vedlejší účastnice a její pozici vůči stěžovatelům, přičemž shledal, že je třeba ji považovat za slabší stranu, jakož i to, že naopak stěžovatelům nepřiznáním náhrady nákladů nevznikne žádná újma, neboť jim přísluší za výkon funkce správce konkursní podstaty odměna, která zahrnuje i jejich činnost při řešení sporů, a jsou-li oba advokáty, jejich zastoupení advokátkou ze stejné advokátní kanceláře představuje nadbytečné plýtvání. Jde-li o druhý důvod, krajský soud poukázal na legitimní očekávání vedlejší účastnice, že bude uznána investice Jaroslava Sýkory do domu č. p. X v kat. úz. V., který jej s ohledem na nedostatek finančních prostředků nemohl odkoupit, a to na rozdíl od ostatních klientů úpadkyně a členů vedlejší účastnice, kteří domy odkoupili, a proto se také vedlejší účastnice rozhodla nepodávat vylučovací žalobu.

II. Argumentace stěžovatelů

4. Stěžovatelé v prvé řadě napadají procesní postup krajského soudu, který předcházel vydání napadeného rozhodnutí. Mají za to, že z práva na řádný proces vyplývá povinnost soudu vytvořit pro účastníka řízení procesní prostor k tomu, aby se vyjádřil k eventuálnímu uplatnění moderačního oprávnění podle § 150 o. s. ř. a aby v tomto ohledu mohli v odvolacím jednání vznášet tvrzení či důkazní návrhy. Vedlejší účastnice ztotožnila "důvody hodné zvláštního zřetele" s posouzením "účelnosti" vynaložených nákladů (§ 142 odst. 1 o. s. ř.) stěžovateli jako právně vzdělanými osobami, které vykonávají výše uvedené funkce. Posouzení těchto skutečností významných pro přiznání náhrady nákladů řízení podle § 142 o. s. ř. však nelze ztotožňovat, neboť je postaveno na jiných předpokladech, když § 150 o. s. ř. lze použít až poté, co bude učiněn závěr o tom, že jde o náklady účelně vynaložené k bránění práva.

5. Z průběhu jednání u krajského soudu pak podle stěžovatelů vyplývá, že takový prostor nebyl vytvořen, neboť uvedený soud argumentaci vedlejší účastnice nevyhodnotil jako irelevantní z hlediska § 150 o. s. ř., v důsledku čehož nepřistoupil ani k poučení vedlejší účastnice podle § 118a odst. 1 a 2 o. s. ř., natož aby poučil je (tj. stěžovatele). Neměli tak možnost se před vydáním napadeného rozhodnutí seznámit se skutečnostmi, na základě nichž hodlá krajský soud přistoupit k použití § 150 o. s. ř., reagovat na ně svými námitkami, tvrzeními a důkazními návrhy. Nemohli reagovat ani v průběhu odvolacího řízení, neboť vedlejší účastnice vzala ve věci samé, tj. odvolání

proti výroku I zpět, setrvala na odvolání proti výroku II rozsudku okresního soudu a okresní soud žádné důvody pro postup podle § 150 o. s. ř. neshledal. Krajský soud neprovedl ani žádný důkaz, a tudíž neměli důvod reagovat na skutečnosti, které uvedl až v napadeném rozhodnutí. K tomu dodávají, že podle jejich názoru mohl krajský soud vycházet jen ze skutkových a právních závěrů učiněných okresním soudem, což však nedodržel, navíc své úvahy založil na jím selektivně vybraných listinách a výpovědích osob, aniž by hodnotil jiné důkazy, čímž popřel i princip předvídatelnosti rozhodnutí. Důvody použití § 150 o. s. ř. se tak dozvěděli až poté, co bylo ve věci rozhodnuto, a tak své námitky mohou vznášet až v tomto řízení.

6. V další části ústavní stížnosti stěžovatelé poukazují na chybné skutkové závěry krajského soudu a nesprávnost nebo nesrozumitelnost jeho úvah při použití § 150 o. s. ř.

III. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud se nejprve zabýval tím, zda jsou splněny procesní předpoklady řízení. Dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnými stěžovateli, kteří byli účastníky řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelé jsou zastoupeni advokátem podle § 29, § 30 odst. 1 a § 31 zákona o Ústavním soudu. Jejich ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a *contrario*), neboť vyčerpali všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva, resp. žádný takový prostředek již k dispozici neměli.

IV. Vyjádření účastníka a vedlejší účastnice řízení

8. Soudce zpravodaj postupem podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal ústavní stížnost k vyjádření účastníkovi a vedlejší účastnici řízení.

9. Krajský soud k námitce porušení práva na řádný proces uvedl, že okresní soud se ve svém rozsudku zabýval tím, zda je možné u vedlejší účastnice spatřovat důvody zvláštního zřetele hodné podle § 150 o. s. ř. V odvolání vedlejší účastnice namítla, že okresní soud měl aplikovat uvedené ustanovení a při odvolacím jednání trvala na projednání odvolání proti výroku II rozsudku okresního soudu. K této námitce měli stěžovatelé možnost se vyjádřit při jednání dne 6. 9. 2022, čehož využili, když uvedli, že takové důvody nespátřují. K překvapivému použití § 150 o. s. ř. tak nemohlo dojít. V další části se krajský soud vyjádřil k důvodům tohoto použití a uzavřel, že ústavní stížnost nepokládá za důvodnou.

10. Vedlejší účastnice poukázala na judikaturu Ústavního soudu, z níž plyne, že stěžovatelé nejsou prvními, kdo se při výkonu své činnosti nechává zastupovat advokáty, ačkoliv sami advokáty jsou. To sice není zakázáno, resp. je to projevem práva na právní pomoc, nicméně do tohoto práva již nespadá právo na náhradu nákladů vynaložených na bezúčelné právní zastoupení. K procesnímu postupu krajského soudu pak uvedla, že k použití § 150 o. s. ř. může soud přistoupit i bez návrhu, a tudíž argumentace ve vztahu k domnělé záměně účelnosti nákladů a důvodů zvláštního zřetele hodných je bez významu. Stěžovatelé si byli možnosti použití tohoto ustanovení vědomi a k okolnostem, pro které nepřicházelo v úvahu, se vyjádřili, a tudíž neodpovídá skutečnosti, že jim nebyla dána možnost se k existenci důvodů moderace vyjádřit. S poukazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 4. 2009 sp. zn. II. ÚS 3161/08 (N 95/53 SbNU 219) a ze dne 6. 3. 2020 sp. zn. II. ÚS 3539/19 (N 44/99 SbNU 69) vedlejší účastnice uvádí, že stěžovatelé se mohli s jejím návrhem na použití moderace daného práva seznámit, a pokud se k této otázce vyjádřili způsobem, který nebyl pro soud natolik přesvědčivý, aby od moderace ustoupil, stalo se tak důsledkem nedostatku jejich procesní aktivity. Teprve nedodržením zásady *audiatur et altera pars* by mohlo být uvažováno o porušení práva na řádný proces. V obdobném duchu se podle ní již vyjádřil Ústavní soud v nálezu ze dne 11. 3. 2014 sp. zn. Pl. ÚS 46/13 (N 29/72 SbNU 337). Po zpětvzetí odvolání proti výroku I rozsudku okresního soudu

bylo zřejmé, že na jednání dne 6. 9. 2022 nemůže být řešena jiná otázka, přičemž z uvedené judikatury plyne, že poptávka stěžovatelů po poskytnutí prostoru byla vyslyšena, a vzhledem k povaze důvodů pro uplatnění moderace krajským soudem je zřejmé, že byly spojeny s předmětem sporu a ke všem z nich se stěžovatelé vyjadřovali nebo se vyjádřit mohli. Dále se vedlejší účastnice vyjádřila k námitkám stěžovatelů týkajícím se (ne)existence důvodů zvláštního zřetele hodných a porušení práva na právní pomoc a navrhla, aby Ústavní soud ústavní stížnost podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu odmítl, případně aby ji zamítl.

11. Ústavní soud zaslal tato vyjádření stěžovatelům na vědomí a k případné replice. Ti této možnosti využili. K vyjádření krajského soudu pouze uvedli, že neobsahuje nic, co by již nebylo v jeho usnesení, které napadli ústavní stížnosti s tím, že i oni setrvávají na své argumentaci, kterou ústavní stížnost odůvodnili. K vyjádření vedlejší účastnice uvedli, že i z něj je stále patrné, že si zaměňuje důvody pro použití § 142 a 150 o. s. ř., přičemž nálezy, kterých se dovolává, se týkaly právně § 142 o. s. ř., navíc šlo o věci bagatelní (neuhrazené jízdné) a použití tzv. přisudkové vyhlášky, tedy zcela jiné situace, a pro jejich věc jde o argumentaci nepřiléhavou, což konečně plyne i z toho, že vedlejší účastnice stále poukazuje na posouzení účelnosti vynaložených nákladů, což je však předmět úpravy v § 142 o. s. ř.

12. Co se merita věci týče, poukazují na to, že v jejich argumentaci nejde o to, že neměli možnost se vyjádřit k možnému použití § 150 o. s. ř., nýbrž že vedlejší účastnice žádné "důvody hodné zvláštního zřetele" ani neoznačila, když se ve svém odvolání dovolávala pouze posouzení "účelnosti či neúčelnosti" nákladů řízení, což je předmětem úpravy § 142 o. s. ř. To však nelze ztotožňovat s "důvody hodnými zvláštního zřetele" pro odepření práva náhrady nákladů řízení, neboť při hodnocení této otázky se vychází ze zcela jiných předpokladů podle § 150 o. s. ř., kdy jde o posouzení, zda zde nejsou dány výjimečné okolnosti a důvody hodné zvláštního zřetele umožňující prolomit základní zásadu, která ovládá rozhodování o nákladech řízení vyjádřenou v § 142 o. s. ř. Nezbyvá jim proto než znovu poukázat na to, že z odvolání vedlejší účastnice se žádné "relevantní důvody hodné zvláštního zřetele" nepodávaly, a krajský soud, byť uvedl, že uvažuje o použití § 150 o. s. ř., jim nesdělil, v čem konkrétně důvody zvláštního zřetele spatřuje, tedy v jakých konkrétních okolnostech dané věci. Pouhým formálním odkazem na § 150 o. s. ř. není tento prostor vytvořen, neboť nemohli dopředu (jak uvádějí) "věštit", jaké úvahy k tomuto závěru krajský soud povedou a z jakých důkazů, jež byly provedeny před okresním soudem nebo okolností případu, hodlá tyto úvahy o důvodech hodných zvláštního zřetele odvíjet. Nebyl jim dán ani prostor pro případné navržení důkazů k jejich vyvrácení, a to vše za stavu, kdy se tedy žádné důkazy neprováděly, takže mělo být vycházeno pouze ze skutkových a právních závěrů učiněných okresním soudem.

13. Tvrzení vedlejší účastnice o důvodech hodných zvláštního zřetele, opírající se o usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2021 sp. zn. III. ÚS 2144/21 (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>), není "zrcadlově stejnou situací" s nyní posuzovanou věcí. Zde polemizují s tvrzením vedlejší účastnice (viz body 43 a 44 jejího vyjádření), že krajský soud vysvětlil, proč přes její neúspěch v předmětném řízení seznal, že zde existovalo její legitimní očekávání v uznání investic do předmětného domu č. p. X v kat. úz. V. Vedlejší účastnice v této části podle stěžovatelů pouze opakuje příslušnou pasáž z odůvodnění napadaného usnesení krajského soudu, aniž předestírá vlastní argumentaci. Rovněž tak stěžovatelé odmítli úvahy vedlejší účastnice o účelovém zneužití práva na právní pomoc s dodatkem, že tato argumentace ani v řízení před obecnými soudy předestřena nebyla. K tomu dodali, že o tom, co se má hradit z odměny správce konkurzní podstaty, je příslušný rozhodovat pouze konkurzní soud, takže tuto věc ani krajský soud rozhodnout nemohl. Navíc podle nich ani neodůvodnil svůj "spekulativní závěr o ‚plýtvání‘ konkurzními prostředky", přitom právě to mělo být důvodem hodným zvláštního zřetele pro postup podle § 150 o. s. ř. Stěžovatelé tak svou argumentaci uzavřeli s tím, že požadavky § 150 o. s. ř. naplněny nebyly, takže k jimi tvrzenému porušení jejich ústavně zaručených práv (viz sub 1) došlo.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

14. V řízení o ústavních stížnostech [čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, § 72 a násl. zákona o Ústavním soudu] Ústavní soud jako soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy) přezkoumává rozhodnutí či postup orgánů veřejné moci jen z hlediska, zda jimi nedošlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod.

15. Stěžovatelé namítají, že v daném soudním řízení jim nebylo umožněno skutkově a právně argumentovat k uplatnění moderačního oprávnění krajským soudem podle § 150 o. s. ř.

16. K problematice nákladů řízení se Ústavní soud, jak plyne z jeho ustálené judikatury, staví zdrženlivě a podrobuje ji toliko omezenému ústavněprávnímu přezkumu. Ačkoliv i rozhodnutí o nákladech řízení může mít citelný dopad do majetkové sféry účastníků řízení, samotný spor o nákladech řízení zpravidla nedosahuje intenzity způsobilé poruší jejich základní práva a svobody. Nicméně rozhodování o nákladech řízení je součástí řízení jako celku, a i na něj proto dopadají požadavky řádného procesu, k nimž náleží i požadavek na vytvoření prostoru pro to, aby účastníci řízení mohli účinně uplatňovat námitky a argumenty způsobilé ovlivnit rozhodování soudu a s nimiž se soud musí v rozhodnutí náležitě vypořádat. Dodržení tohoto požadavku je o to naléhavější v odvolacím řízení, nemá-li již po přijetí rozhodnutí účastník řízení procesní prostředek, jak své námitky uplatnit, na rozdíl od rozhodnutí nalézacího soudu, kdy lze námitky vznést alespoň ex post v odvolání. Takový postup krajského soudu vede k situaci, kdy je účastník řízení nucen vznášet takové námitky poprvé až v řízení před Ústavním soudem, které je však ze své povahy zaměřeno na posuzování jiných skutečností a z jiných hledisek, než jsou hlediska obecného práva [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 11. 2010 sp. zn. IV. ÚS 2738/10 (N 235/59 SbNU 391) a ze dne 16. 9. 2014 sp. zn. I. ÚS 2456/13 (N 168/74 SbNU 451), a v nich citovaná další rozhodnutí Ústavního soudu].

17. Evropský soud pro lidská práva (dále jen "ESLP") v rozsudku ze dne 5. 9. 2013 ve věci Čepek proti České republice, stížnost č. 9815/10 (dostupný na <http://hudoc.echr.coe.int>, v českém překladu na <http://portal.justice.cz/>), uvedl, že i část civilního řízení, týkající se nákladů řízení, musí být zohledněna při určení, zda toto řízení ve svém celku vyhovělo požadavku spravedlnosti; na rozhodování o nákladech řízení je proto čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") použitelný.

18. Řádně vedené soudní řízení podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 38 odst. 2 Listiny či spravedlivého procesu podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy zahrnuje podle Ústavního soudu, stejně jako ESLP, také právo na kontradiktorní řízení, z něž vyplývá právo účastníků seznámit se s každým důkazem nebo vyjádřením, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a musí mít možnost se k nim vyjádřit. Zásada kontradiktornosti řízení vyžaduje, aby soudy nezakládaly svá rozhodnutí na skutkových nebo právních otázkách, které nebyly projednány během soudního řízení, a způsobily takový obrat, že ho nemohl předpokládat ani bdělý účastník. Uvedené zásady se vztahují i na spory o nákladech řízení. Jde sice o druhotný aspekt procesu, což může odůvodnit skutečnost, že soud není povinen umožnit projednání všech skutkových a právních skutečností určujících pro jeho rozhodování o tomto aspektu sporu. Zásada kontradiktornosti však nesmí být zcela pominuta. I když možnost účastníků vyjádřit své stanovisko k nákladům řízení může být omezena, neměli by být překvapeni nečekaným a nepředvídaným obratem.

19. Zmíněný procesní prostor je třeba chápat v materiálním smyslu, tedy jako reálnou možnost uplatnění relevantní právní i skutkové argumentace. Splnění této podmínky je třeba posuzovat vždy s ohledem na konkrétní průběh toho kterého soudního řízení a vzhledem k osobám jeho účastníků (např. zda jde o osoby práva znalé nebo zda jsou kvalifikovaně zastoupeny či nikoliv). Předpokladem jejího naplnění je, že účastník řízení musí mít možnost seznámit se s argumenty protistrany, která se

uplatnění § 150 o. s. ř. domáhá; tam, kde soud zvažuje aplikaci tohoto ustanovení ex officio, případně má-li v úmyslu zohlednit (i) jiné skutečnosti, než které uplatnila protistrana, je nezbytné, aby účastníka (alespoň rámcově) seznámil s důvody, které jej k postupu podle uvedeného ustanovení vedou. Nelze sice vyloučit, že v některých případech postačí upozornění na možnost aplikace § 150 o. s. ř., pak se ale takové důvody (o jejichž relevanci nemůže být vážnějších pochyb) musí dostatečně zřetelně podávat z dosavadního průběhu řízení.

20. Vedlejší účastnice se sice v odvolacím řízení postupu podle § 150 o. s. ř. domáhala, důvodem pro to však měla zjevně být "neuúčelnost" vynaložení nákladů na právní zastoupení s ohledem na to, že stěžovatelé jsou sami advokáty. Tato skutečnost však je rozhodná z hlediska posouzení podle § 142 odst. 1 o. s. ř., přičemž ani z napadeného usnesení neplyne, že by důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení byla jejich "neuúčelnost" (nanejvýš mohlo jít o jeden z celé řady dalších důvodů). Ústavní soud rovněž neshledal, že by stěžovatelé mohli seznat případné důvody jinak. Okresní soud se sice zabýval možností použití § 150 o. s. ř., v tomto bodě však nejenže stručně uzavřel, že žádné důvody nezjistil, ale současně poukázal na to, že od počátku řízení dal vedlejší účastníci najevo svůj právní názor a že ta přesto na žalobě setrvala.

21. S ohledem na výše uvedené skutečnosti Ústavní soud nemohl dospět k závěru, že by postup vedlejšího účastnice v soudním řízení mohl vést stěžovatele, a to i při zachování maximální procesní bdělosti, k uplatnění argumentace, jež by byla ve vztahu k důvodům, na nichž krajský soud použití § 150 o. s. ř. založil, relevantní. Stejně tak ani z protokolu o jednání ze dne 6. 9. 2022 (viz na č. l. 935 vyžádaného soudního spisu) neplyne, že by krajský soud jakýmkoliv způsobem naznačil, že by v některých skutečnostech, vyšlých v řízení najevo a odlišných od těch, na které vedlejší účastnice poukázala, mohl spatřovat "důvody zvláštního zřetele hodné" ve smyslu tohoto ustanovení. Poukazuje-li krajský soud na to, že stěžovatelé se na tomto jednání vyjádřili, že žádné důvody použití uvedeného ustanovení nespatřují, nepokládá Ústavní soud samotnou tuto skutečnost za podstatnou, neboť šlo o zvláštní případ, kdy stěžovatelé důvody uplatněné krajským soudem nemohli předjímat, a tudíž se k nim nemohli ani vyjádřit.

22. Není přitom úkolem Ústavního soudu, aby rozhodoval, který ze soudů rozhodujících v nynější věci postupoval v souladu s podústavním právem. Ze soudního protokolu (viz sub 20 a 21), dále z obsáhlého vyjádření vedlejší účastnice k ústavní stížnosti, stejně jako z obsáhlé protiargumentace stěžovatelů v replice však plyne, že je důvodnou námitka stěžovatelů, že nedostali potřebný procesní prostor k tomu, aby se vyjádřili k návrhu vedlejší účastnice na postup podle § 150 o. s. ř. a aby v tomto ohledu mohli v odvolacím jednání vznášet tvrzení či důkazní návrhy. To se v odvolacím řízení nestalo, a to zjevně na úkor ústavně zaručeného práva na řádně vedené soudní řízení podle čl. 36 odst. 1 ve spojení s čl. 38 odst. 2 Listiny.

23. Nezbyvá proto než uzavřít, že stěžovatelům byla možnost skutkové a právní argumentace upřena, přičemž není důvod pochybovat o tom, že kdyby tomu tak nebylo, stěžovatelé by svou rozsáhlou argumentaci, jak je zahrnuta do ústavní stížnosti, uplatnili již v odvolacím řízení. Ústavní soud se přitom nepovažuje být oprávněn se její důvodností zabývat, neboť posuzování naplnění podmínek § 150 o. s. ř. náleží výlučně obecným soudům. Přitom je z výše uvedeného (zejména z argumentace ve vyjádření vedlejší účastnice a repliky stěžovatelů) zřejmé, že právě v důsledku tohoto procesního pochybení krajského soudu by se věc z hlediska meritorního vlastně měla řešit až v řízení před Ústavním soudem, kde byla teprve předložena argumentace, kterou měl posoudit již krajský soud. Ústavní soud proto současně upozorňuje, že svým rozhodnutím zásadně nemínil posouzení sporné otázky krajským soudem jakkoliv předjímat, a po skončení řízení mu věcnou správnost (zákonnost) takového posouzení přezkoumávat nepřisluší, neboť nejde o referenční hledisko ústavněprávního přezkumu.

24. Ze shora uvedených důvodů Ústavní soud podle § 82 odst. 1 a odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu ústavní stížnosti stěžovatelů vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadený výrok II usnesení krajského soudu. Vzhledem k tomu, že došlo ke "znovuotevření" odvolacího řízení, Ústavní soud současně zrušil i jeho výrok III o nákladech odvolacího řízení.

25. Ústavní soud znovu zdůrazňuje, že nechce jakkoliv předjímat výsledek odvolacího řízení, pouze s ohledem na konkrétní okolnosti věci (viz blíže sub 20 až 22) pokládá za nutné vytvořit v něm prostor pro to, aby se stěžovatelé mohli vyjádřit k důvodům použití § 150 o. s. ř. tak, jak byly v napadeném usnesení uvedeny, a aby na ně mohl reagovat krajský soud v následném rozhodnutí.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)